

Araştırma Makalesi / Research Paper

Lübnan’da Türkçe Soyadları: Şuf (Chouf) Örneği

Ünal KALAYCI*

Öz

Ad bilimi; adların ortaya çıkışını, varlık ve kavramlara verilişini, biçim, anlam, yapı ve kökenini toplumsal ilişkileri de dikkate alarak inceleyen bilim dalıdır. Soyadları, ad biliminin kişi adları başlığı altında yer almaktadır. 1934 yılında Türkiye’de Soyadı Kanunu çıktıktan sonra soyadlarıyla ilgili ilk çalışmalar, soyadı listeleri biçiminde yapılmıştır. Zaman geçtikçe soyadlarıyla ilgili çalışmalar derinleşmiştir. Soyadlarıyla ilgili çalışmalar zamanla Türkiye dışındaki Türkçe soyadlarına da yönelmiştir. Bu çalışmanın evrenini, Lübnan’ın yirmi altı seçim bölgesinden birini oluşturan Şuf (Chouf) yerleşim birimindeki Dürzi kimliği dışında kalan 138.900 seçmenin soyadı oluşturmaktadır. Bu soyadları taranarak içerisinde en az bir Türkçe birim veya biçim birimi taşıyan soyadları; biçim, anlam, yapı ve köken bakımından incelenmiştir. Çalışma sonunda en az bir Türkçe unsur taşıyan 162 soyadı tespit edilmiştir. Bu soyadları, toplamda 417 birim ve biçim birimden oluşmaktadır. Bu birim ve biçim birimlerden 286’sı Türkçe, 75’i Arapça, 36’sı Ermenice, 11’i Farsça, 5’i Rumca, 2’si Fransızca, 1’i İngilizce ve 1’i de Süryaniceden oluşmaktadır. Birden fazla dilden biçim birimi taşıyan soyadlarına bu yönüyle karma sözcük de denilebilir. Soyadlarının yapı bakımından 2’sinin basit, 139’unun türemiş ve 21’inin birleşik olduğu tespit edilmiştir. Daha çok Türkçe meslek adlarının soyadı olarak kullanıldığı ve bu soyadlarının da doğal olarak en çok +CI yapım ekini bünyelerinde taşıdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: ad bilimi, Lübnan, Şuf (Chouf), soyadları, Türkçe soyadları

Geliş Tarihi/Date Applied: 07.02.2024

Kabul Tarihi/Date Accepted: 27.05.2024

Makalenin Künyesi: Kalaycı, Ü. (2024). Lübnan’da Türkçe soyadları: Şuf (Chouf) örneği. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 58, 81-114.

<https://doi.org/10.24155/tdk.2024.240>

Dr. Öğretim Üyesi, Batman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, unal.kalayci@batman.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0076-2916>

Turkish Surnames in Lebanon: The Example of Şuf (Chouf)

Abstract

Onomastics is the branch of science that examines the emergence of names, the way they are given to beings and concepts, their form, meaning, structure and origin, taking into account social relations. Surnames are included under the title of personal names in the science of names. In 1934, after the Surname Law was enacted in Turkey, the first studies on surnames were made in the form of surname lists. As time passed, studies on surnames deepened. Over time, studies on surnames have also focused on Turkish surnames outside Turkey. The population of this study consists of the surnames of 138.900 voters, excluding the Druze identity, in the settlement of Chouf, which constitutes one of the twenty-six electoral districts of Lebanon. These surnames were scanned and the surnames containing at least one Turkish unit or morpheme were analyzed in terms of form, meaning, structure and origin. At the end of the study, 162 surnames with at least one Turkish element were identified. These surnames consist of 417 units and morphemes in total. Of these units and morphemes, 286 are Turkish, 75 are Arabic, 36 are Armenian, 11 are Persian, 5 are Greek, 2 are French, 1 is English and 1 is Syriac. Surnames with morphemes from more than one language can be called mixed words in this respect. In terms of structure, it was determined that 2 of the surnames were simple, 139 were derived and 21 were compound. It has been determined that mostly Turkish occupational names are used as surnames and these surnames naturally carry the construction suffix +ci in their structure.

Keywords: onomastics, Lebanon, Chouf, surnames, Turkish surnames

Lübnan; Selçuklu Devleti, Memlûklular/Kölemenler ya da diğer adıyla Ed-Devleti-t-Türkiye ve Osmanlı Devleti döneminde yedi yüzyıldan uzun bir süre, Türklerle Lübnanlıların aynı idare altında yaşadığı bir coğrafyadır. Lübnan, etnik ve dinî çeşitlilikler nedeniyle Orta Doğu'nun bir özeti olarak görülmektedir. Bu etnik çeşitlilik içerisinde Anadolu ile eş zamanlı olarak Lübnan'a yerleşen Türk nüfusu da vardır (Aydemir, 2015, s. 5). Lübnan Arapçası ile Türkçe, bu uzun süre boyunca doğal olarak etkileşim içerisinde olmuştur. Bu etkileşim sonucu Türkçe ile Arapça arasında sözcük öbekleri, sözcükler, ekler ve dil bilgisi kuralları alışverişi gerçekleşmiştir. Türkçeden Lübnan Arapçasına geçen biçim birimlerin sözlüklere girenleri yanında, sözlüklere girmeyen ve günlük dilde kullanılanları da vardır. Sözlüklere girmeyen, bununla birlikte insanların kimliklerinin bir parçası olarak aileden aldıkları soyadları, Türkçenin Lübnan Arapçası üzerindeki etkilerinin en yoğun görülebileceği alanlardan biridir. Bu çalışmada, Lübnan'ın yirmi altı seçim bölgesinden biri olan Şuf (Chouf) yerleşim biriminde kullanılan en az bir Türkçe biçim birimi içeren soyadları, ad bilimi açısından incelenecektir.

Ad bilimi çalışmalarında yoğun olarak tarihî yöntem, karşılaştırma yöntemi, tümevarım yöntemi, betimleme yöntemi ve istatistik yöntem kullanılmaktadır. Çalışmalarda bu yöntemlerden biri veya birkaçı kullanılabilir (Şahin, 2021, s. 26-28). Belli bir alandaki adların genel görüntüsü ortaya konulurken betimleyici yöntemden yararlanılır. Bu çalışmada adların biçim, anlam, yapı ve köken bakımından genel görüntüsü ortaya konulacağından betimleyici yöntemden yararlanılacaktır. Aynı zamanda adların genel görüntüsüyle ilgili verilerden hareketle bazı sayısal sonuçlara ulaşmak için de istatistiki yönetime başvurulacaktır.

Çalışma için kozmopolit yapısı nedeniyle Şuf bölgesi seçilmiştir. Lübnan'ın bazı bölgeleri, belli etnik ya da dinî grupların yoğunluğu altındadır. Mesela Trablusşam Sünnilerin, Sur Şiilerin, Antalyas Hristiyanların yoğun olduğu bölgelerdir. Ülke nüfusunun yarıdan fazlasının yaşadığı Beyrut'ta bile Eşrefiye semti Hristiyanların, Hamra Sünnilerin, Burç Hamud Ermenilerin yoğunlukta olduğu yerleşim birimidir. Çalışmada farklı etnik ve dinî gruptan insanların soyadlarını görmek için nüfusun dengeli olduğu bir yer aranmış, bunun için de Şuf seçilmiştir. 201.014 seçmenin yer aldığı Şuf bölgesinde Sünni seçmen sayısı 58.150, Maruni 53.342, Dürzi 62.114, Rum 15.827 ve Şii 5.982'dir. Geriye kalan on beş grubun toplam seçmen nüfusu 5.599'dur.

Çalışma, Şuf bölgesine ait 2016 yılı seçmen listesi kayıtlarındaki verilere dayanmaktadır. Veriler, Lübnan Enformasyon Bakanlığından temin edilmiştir (Lübnan Enformasyon Bakanlığı, 2016). Şuf yerleşim birimine ait seçmen listesinde 201.014 kişi yer almaktadır. Bunlardan 62.114'ü Dürzi kimliğine sahiptir. Bu yerleşim birimindeki Dürzilere ait Türkçe biçim birimi içeren soyadları daha önce bir çalışmada incelenmiştir (Kalaycı, 2019, s. 76-88). Dolayısıyla bu çalışmanın evrenini Şuf bölgesi seçmenlerinden Dürziler dışında kalan 138.900 kişiye ait soyadı oluşturmaktadır. Bu soyadlarından bünyesinde en az bir Türkçe biçim birimi içerenler; biçim, anlam, yapı ve köken bakımından incelenecektir.

Arapçadan Türkçeye geçen "Abdullah", kökeni Türkçe olmadığı hâlde Türkçe üzerinden Arapçaya geçen "babuçyan" veya diğer dillerden hem Lübnan Arapçasına hem de Türkiye Türkçesine geçen "Canbolat" gibi soyadları Türkçe biçim birimi içermediğinden çalışmaya alınmamıştır.

Soyadlarının bazıları, geçirdiği ses değişimleri ve benzeri nedenlerle hangi kökenden olduğu tanınmaz hâle gelmiştir. Kökenleri bilinmeyen veya kökenleriyle ilgili birden fazla görüşün olduğu sözcüklerle ilgili bilgi yazılırken * işaretiyle durum ifade edilmek istenmiştir.

Her bilim dalında veya disiplininde olduğu gibi ad biliminin de kendine has terimleri vardır. Çalışmada, doğrudan alıntılar dışında terimler ve terimlerin yazılışı için Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan *Gramer Terimleri Sözlüğü* (Korkmaz, 1992) dikkate alınmıştır.

Ad Bilimi

Tanım

Ad bilimi, sözlük biliminin alt dalıdır: “1. Özel ad niteliği taşıyan kişi ya da yer adlarının köken ve gelişimini inceleyen sözlük bilim dalı. 2. Kavramdan, gösterilenden kalkarak anlatımı, bir başka deyişle gösterilenle bağlantılı gösterenleri inceleyen anlam bilimsel araştırma.” (Vardar ve ark., 1980, s. 16). Tanımda, gösterenle birlikte gösterilenin de incelendiği ifade edilmiştir. Buradaki gösterge soyadıdır. “Demirci” soyadı üzerinden ifade etmek gerekirse soyadı gösterge, d.e.m.i.r.c.i harfleri ise gösterendir. Burada gösterilen, aklımıza gelen kavramdır. Demir işiyle uğraşma ve bununla ilgili çeşitli çağrışımlar akla gelmektedir. Bununla birlikte “Aslan” soyadı düşünüldüğünde kavram olarak akla, aslandan çok aslanın en belirgin özelliği olan güç kavramı gelmektedir.

Bazı çalışmalarda ad biliminin iki tanımına yer verilmiştir. İlk tanımda ad biliminin özel adların kökenini ve tarihsel gelişimini incelediği ifade edilmiş; yer adı, kişi adı, su adı ve dağ adı alt dallarına değinilmiş ve ardından şu şekilde ikinci tanım yapılmıştır: “Dilbilgisinde adsıl (substantive) sayılan öğeleri inceleyen dal; kavramdan hareket edilerek o kavramın dilde nasıl anlatım bulduğu ve anlatımda hangi etkenlerin rol oynadığını araştıran dal. Sözcükbilim ve anlambilim ile yakından ilgilidir.” (İmer ve ark., 2011, s. 11).

Ad bilimini geniş ve dar anlamda tanımlayan çalışmalar da vardır. Geniş anlamda ad biliminin kelimelerin kavramları nasıl karşıladığı konusuna eğildiği vurgulanmış ve ikinci tanımına şu şekilde yer verilmiştir: “Özel adlar üzerinde duran ve özel adları köken bilgisi (etymologie), tarihî gelişme, dil ve kültür sorunları açısından inceleyen bilim dalı.” (Korkmaz, 1992, s. 4). Bu tanımda özel adların dil ve kültür sorunları açısından incelendiğini belirten ifade, ad bilimi üzerine çalışma yapılırken dikkate alınması gereken önemli bir husustur.

Ad biliminin daha genel ve kapsamı geniş tanımları da yapılmıştır: “Canlıların, nesnelerin ve kavramların, kısacası çevremizde gördüğümüz ve algıladığımız her şeyin adıyla ilgilenen bilimin adıdır.” (Sakaoğlu, 2001, s. 9).

Güncel Türkçe Sözlük'teki ad bilimi tanımı, Korkmaz'ın ikinci tanımına çok benzemektedir: “Dil biliminin adlar, özellikle kişi adları üzerinde duran ve onları köken bilgisi, tarihsel gelişim, dil ve kültür sorunları açısından inceleyen dalı.” (TDK, 2022).

Ad bilimini; adların ortaya çıkışını, varlık ve kavramlara verilmesini, bu adların ses, biçim ve anlam yönünden geçirdiği değişimi ve mevcut

durumunu, aynı zamanda da bu adlarla toplum arasındaki bağı inceleyen bilim dalı olarak anlamak mümkündür.

Türkiye’de ad bilimi üzerine tarihçiler, sosyologlar, halk edebiyatı alanının uzmanları, dil bilimciler ve ad bilimciler çalışmışlardır. Ad bilimi çalışmalarını daha sistemli yapabilmek için bu alan çalışanları tarafından çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır.

Ad Bilimi Sınıflandırmaları

Türkiye’de ad bilimi çalışmaları arttıkça ad biliminin dalları da sayıca artmıştır. İlk yapılan ad bilimi sınıflandırmalarında *yer adları bilimi*, *coğrafya adları bilimi* ve *kişi adları bilimi* (Aksan, 2020, s. 100) olmak üzere üç ad bilimi dalına yer verilmiştir. Daha sonra yapılan sınıflandırmalarda *kişi adları ve yer adlarıyla uğraşan dal yanında dağ adları ile uğraşan bir alt dal ve dördüncü olarak da göl, nehir, ırmak, vb. su adlarıyla uğraşan dal* biçiminde alt öbeklere ayrılmıştır (Sakaoğlu, 2001, s. 11). Bu sınıflandırmalardan ufak farklılıkları olan başka bir sınıflandırmada da ad biliminin alt dalları *kişi, yer, coğrafya ve akarsu adları* olarak dört alt öbeğe ayrılmıştır (Korkmaz, 2009, s. 213).

Ayrıntıya girilerek yapılan bir sınıflandırmada, adlar önce tür adları ve özel adlar olarak ikiye ayrılmıştır. Tür adlarının alt başlıkları olarak *bitki, hayvan, yiyecek içecek, giyim kuşam, alet, meslek, hastalık adları ile spor ve sporla ilgili adlar* olarak sınıflandırılmıştır. Özel adlar ise *kişi, yer, din, mezhep, millet, etnik grup, kurum kuruluş ve eser adları* olmak üzere altı gruba ayrılmıştır. Bu sınıflandırmada *kişi ve yer adlarının alt öbeklerine de yer verilmiştir* (Boyras, 1998, s. 108).

Adların sınıflandırılmasıyla ilgili yapılan güncel bir sınıflandırmada ad bilimi; *rüzgâr, kişi, yıldız, belge, örgüt, kök, bitki, eser, zaman, uzay, mit, araç, ürün, gök, yer, kentlik ve hayvan ad bilimi* olmak üzere on yedi alt başlığa ayrılmıştır (Şahin, 2021, s. 37-39). Soyadları; ön ad, ikinci ad (orta ad), ünvan adları, lakaplar, edebî eserdeki kişi adları, takma adlar (mahlaslar, rumuzlar), aile adı (sülale adı) ve göbek adlarıyla birlikte *kişi adları* içerisinde yer almaktadır (Kalaycı, 2019, s. 42-45). Resmî veya gayriresmî kurum veya örgütlerin kullandığı *kod adları* ile özellikle sanal ortamda kullanılan *nik neym* (nick name) de takma adlar içerisinde yer almalıdır.

Kişi adları içerisinde en büyük öbeği, her bireyde bulunması nedeniyle ön ad ile soyadları oluşturmaktadır. Soyadlarının kişi adlarından daha uzun ömürlü olduğu, alınan bir soyadının nadiren yapılan değişiklikler dışında ailenin fertleri tarafından yüzyıllarca kullanıldığı bilinmektedir. Diğer kişi adlarına göre daha çok olması nedeniyle ön adlar ve soyadları üzerine yapılan çalışmalar da o derece çoktur.

Özel Adlar ve Soyadları Üzerine Yapılan Çalışmalar

Türkiye’de henüz ad bilimi alanında öncü ve yönlendirici kuruluş ve akademik yayın organlarının olmayışı, ad bilimi açısından bir eksikliktir. Araştırmacılar, bu durumun ad bilimi alanında yapılan çalışmalarda ortak terim, yöntem ve sınıflandırma anlayışını olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir (Şahin, 2021, s. 1). Soyadlarıyla ilgili çok sayıda yayın yapılmasına rağmen yapılan eleştiriler, soyadı çalışmaları için de geçerlidir.

Soyadı Kanunu çıkmadan önce lakaplar, ünvanlar, sıfatlar, aile adları vb. yapılar soyadı işlevi ile kullanılmıştır. O dönemlerde soyadı niteliğindeki bu kullanımlarla ilgili soyadı mahiyetinde bir çalışma da bilinmemektedir. 1934 yılında Soyadı Kanunu’nun çıkmasından sonra soyadları hakkında çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bunlar ilk başlarda soyadı ve soyadlarının anlamlarını içeren liste tarzı sözlük çalışmalarıdır. Zamanla soyadlarını farklı açılardan ele alan çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalar kişi adları ve soyadları hakkında yapılan bibliyografya çalışmalarında toplu hâlde bulmak mümkündür.

1995 yılında hazırlanan *Türk Adbilimi Bibliyografyası-Deneme* adlı eserde o döneme kadar kişi adları hakkında yapılan çalışmalar ele alınmıştır (Bozyiğit, 1995). 1996 yılında hazırlanan bir yüksek lisans tezi, *Türk Ad Bilimi Bibliyografyası* adını taşımaktadır (Keleş, 1996). 2001 yılında *Türk Ad Bilimi 1 Giriş* adlı eserde, eserin yayımlandığı tarihe kadar ad bilimi alanında yapılan çalışmalara da yer verilmiştir (Sakaoğlu, 2001). Çalışma, bir yönüyle bibliyografya özelliği taşımaktadır. 2019 yılında *The Bibliography Essay of Turkish Personal Names (Türkçe Kişi Adları Bibliyografyası Denemesi)* adlı çalışma yayımlanmıştır (Kanadıkırık, 2019). Bu bibliyografyalarda diğer adlarla ilgili çalışmalara yer verildiği gibi soyadlarıyla ilgili yapılan çalışmalara da yer verilmiştir.

2022 yılında sadece soyadlarını ele alan *Türkçe Soyadları Üzerine Yapılan Çalışmalara Toplu Bir Bakış* adlı bibliyografya çalışması yayımlanmıştır. Bu çalışmada soyadları üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiş ve o çalışmalar hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur (Tuğluk, 2022).

Türkçe Soyadları üzerine yapılan çalışmaları, çalışmanın yapıldığı coğrafya açısından Türkiye’deki çalışmalar ve Türkiye dışındaki Türkçe soyadları üzerine yapılan çalışmalar olmak üzere iki gruba ayırmak mümkündür. Türkiye’deki soyadlarının ortak birtakım özellikleri varken Türkiye dışındaki ülkelerde kullanılan Türkçe soyadları, kullanıldığı ülkeden ülkeye farklı özellikler göstermektedir. Bu farklılıklar, soyadının kullanıldığı ülkede kullanılan dilin soyadlarına etkisi olarak da düşünülebilir.

Yapılan çalışmalar göstermektedir ki Türkçe konuşan nüfusun yaşadığı, Türkçe konuşan ülke veya topluluklarla yakın ilişkiler içerisinde bulunan ülkelerde Türkçe unsur taşıyan soyadlarının sayısı daha fazladır. *Türk Kökenli Rus Soyadları* adlı çalışmada Türkçe unsur taşıyan, ses ve anlam değişiklikleri nedeniyle anlaşılması zorlaşan Rusçadaki 400 soyadı ele alınmıştır (Baskakov, 1997). Bu çalışma, resmî dili Türkçe olmayan ülkelerde soyadı incelemeleri için örnek alınabilecek bir çalışmadır. Bulgarca'daki Türkçe soyadları üzerine de çeşitli çalışmalar yapılmıştır. *Bulgarcada Türkçe Kökenli Soyadları* adlı makalede Bulgarcadaki Türkçe kökenli ve Türkçe üzerinden Bulgarcaya geçen soyadlarının genel görüntüsü ortaya konulmuştur (Yançev, 2007). *Türk Kökenli Bosna Hersek Soyadları* adlı çalışma ile Bosna Hersek'teki Türkçe ve Türkçe aracılığıyla geçen soyadları farklı açılardan ele alınmıştır. Türkçenin etkisinin yoğun görüldüğü ülkelerden Arnavutluk'ta Türkçe ve Türkçe aracılığıyla geçen 490 soyadı *Arnavutluk'ta Türkçe Kökenli Soyadları ve Anlamsal Değerleri* adlı çalışma ile anlam değerleri ve kökenleri bakımından incelenmiştir (Yılmaz ve Akyüz, 2015). *Lübnan'da Türkçe Soyadları* başlıklı çalışmada da Lübnan'daki yedi farklı gruba ait 1.413 soyadı, ad bilimi açısından incelenmiştir (Kalaycı, 2019). *Lübnan'da Türkçe Soyadları* adlı çalışmada yer almayan Şuf bölgesindeki kişilerin soyadları da bu çalışmada incelenmiştir.

Şuf Yerleşim Birimindeki Türkçe Soyadları

Şuf Bölgesi

Lübnan, yirmi altı seçim bölgesine ayrılmıştır. Bunlar: 1. Akkar, 2. Aley, 3. Baabda, 4. Baalbek-Hermel, 5. Batroun, 6. Bcharry, 7. Beirut 1, 8. Beirut 2, 9. Beirut 3, 10. Rachaya/Bekaa El Garbi, 11. Bint Jbeil, 12. Chouf/Şuf, 13. Jbeil/Cübeyl, 14. Jezzine, 15. Karya Saida, 16. Kesrwan, 17. Koura, 18. Marjaayoun /Hasbaya, 19. Metn, 20. Nabatie, 21. Saida/Sayda, 22. Mnyednye/Minye Dınye, 23. Tripoli/Trablusşam, 24. Tyre/Sur, 25. Zahle ve 26. Zgharta'dır. Şuf bölgesinden iki Sünni, iki Dürzi, üç Maruni ve bir de Grek Katolik kimliği ile parlamentoya vekil gönderilmektedir (Calfat, 2018, s. 278-279).

Şuf, Şam ile Beyrut arasındaki Cebel-i Lübnan denilen dağlık bir bölgedir. Osmanlı Devleti'nin son iki yüz yılında bölgedeki Dürzilerle Marunilerin gerilimi hiç bitmemiştir. Osmanlı, bölgedeki çatışmaları bitirmek için çeşitli idare yolları denemiştir. Bunlar arasında emirlik sisteminin ortadan kaldırılması ve onun yerine birinin başında Dürzi, diğerinin başında Maruni kaymakamın bulunduğu iki ayrı idareye ayırmıştır. Buna da iki kaymakamlı sistem adı verilmiştir (Orha, 2017, s. 4-5). Bu idare yöntemi de sorunları çözmezince bölgeyi doğrudan İstanbul'a bağlayan özel idari sistem kurulmuştur (Gümüşsoy, 2008).

Şuf, eskiden beri kendilerini İslam inancı içerisinde bir mezhep olarak tanımlayan Dürzilerin merkezi olarak bilinmektedir. Bölgede 62.114 Dürzi, 58.150 Sünni, 54.342 Maruni seçmen yaşamaktadır. Toplamda bu üç grup seçmenin bölgedeki nüfusu 174.606 kişidir. Geriye kalan 26.408 kişi, seçmen listesinde tanımlanan on beş farklı dinî ve etnik gruba mensuptur. Elbette ki bölgede yaşayan nüfusun tamamı bu değildir. Bu nüfusun üzerine seçmen yaşına gelmemiş nüfusu da eklemek gerekmektedir. Seçilen bu bölgede Müslüman ve Hristiyanların birlikte yaşıyor olmaları, bu grupların kullandığı soyadı çeşitliliğini görmek açısından önemlidir.

Soyadları, aşağıdaki tabloda dört başlık altında incelenmiştir. İlk sütunda alfabetik sıra gözetilerek soyadlarının seçmen listesinde yer alan yazımlarına ve eğer Türkiye Türkçesindeki karşılığının yazımında farklılık varsa ona da italik şekilde altında yer verilmiştir. Bu sütunda, sözcüklerin ölçünlü Türkiye Türkçesi ile Lübnan'da kullanılan biçimleri arasındaki farklara dikkat çekilmiştir. İkinci sütunda Türk Dil Kurumunun *Güncel Türkçe Sözlük*'ü başta olmak üzere çeşitli sözlüklerden yararlanılarak soyadlarının anlamlarına yer verilmiştir. Sözcüklerin anlamları kaynaklardan alınırken en çok üç anlamına yer verilmiştir. Sözlüklerde doğrudan yer almayan soyadlarının anlamları, tarafımızdan yazılmıştır. Üçüncü sütunda soyadları, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi* (Gülensoy, 2007) başta olmak üzere alanla ilgili diğer sözlüklerden de yararlanılarak biçim birimlerine ayrılmıştır. Dördüncü sütunda, sözcüklerin biçim birimlerinden hareketle köken bilgilerine yer verilmiştir.

Soyadlarında geçen yabancı dillere ait biçim birimlerinden “baba” anlamındaki “ebu”, Arapça kökenli bir biçim birim olup sözcük olarak kabul edilmiştir. Yine Arapça “el” takısı, ayrı yazılmasına rağmen anlam bakımından değerlendirilerek yapım eki olarak kabul edilmiştir. Ermenice “+yan” biçim birimi oğlu anlamındadır, ek kabul edilmiştir.

Şuf Yerleşim Biriminde Türkçe Biçim Birimi İçeren Soyadların İncelenmesi

Soyadları	Soyadlarının Anlamları	Soyadlarının Yapısı	
أغا Ağa	1. Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. 2. Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen ünvan. 3. Büyük kardeş, ağa-bey... (Güncel Türkçe Sözlük, 2023).	ağa (basit)	T.

اغجايان Ağcayan	Akça oğlu.	ağca<akça ak+ca+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
علي باشا Ali Başa <i>Ali Paşa</i>	Ali Paşa.	Ali+paşa (paşa<baş+ağa) (birleşik)	Ar.+T.
انطكلي Antakli <i>Antaklı</i>	Hatay ilinin merkez ilçesi Antakya'dan olan. Antakya sözcüğü Arapçada Antak biçiminde de kullanılmaktadır.	Antak+li (türemiş)	*Ar.+T.
اربابجي Arabaci <i>Arabacı</i>	1. Arabayı süren kimse. 2. Araba yapan veya satan kimse (GTS).	<*āraba+cı (Gülensoy, 2007). (türemiş)	*T.+T.
أربابجيان Arabaciyān <i>Arabacıyan</i>	Arabacı oğlu.	<*āraba+cı (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
عرقجي Arakci <i>Arakçı</i>	1. Pirinç ve şeker kamışından elde edilen bir tür rakı yapan, satan ya da içen kimse. 2. Araklayan, çalan (kimse).	arak+çı (türemiş)	Ar.+T.
اصلان Aslan	1. Kedigillerden, Afrika'da ve Asya'da yaşayan, erkekleri yeleli, yırtıcı, uzunluğu 160 cm, kuyruğu 70 cm ve ucu püsküllü, çok koyu sarı renkli güçlü bir memeli türü. 2. Gürbüz, yiğit adam (KAS).	a(r)s+lan (KBS) (türemiş)	T.+T.

ارسلان Arslan	1. Kedigillerden, Afrika'da ve Asya'da yaşayan, erkekleri yeleli, yırtıcı, uzunluğu 160 cm, kuyruğu 70 cm ve ucu püsküllü, çok koyu sarı renkli güçlü bir memeli türü. 2. Gürbüz, yiğit adam (KAS).	a(r)s+lan (KBS) (türemiş)	T.+T.
ارسلانيان Arslanyan	Arslan oğlu.	a(r)s+lan (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
اشجي Aşci <i>Aşçı</i>	Yemek pişirmeyi meslek edinen kimse (GTS).	aş+çı (türemiş)	T.+T.
اشجيان Aşçıyan <i>Aşçıyan</i>	Aşçı oğlu.	aş+çı+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
أطاميان Atamyan	Atam oğlu.	ata+m+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
عواره جي Avareci <i>Avaracı</i>	Avare: 1. İşsiz güçsüz dolaşan (kimse); avara (I): 2. Kararsız, dengesiz olan. 3. Şaşkınlamış olan. 4. Belli bir düzeni olmayan (GTS).	avare+ci (türemiş)	Far.+T.
باغچه جيان Bağceciyan <i>Bahçeciyan</i>	Bahçecioğlu.	bağ+çe+ci+yan (türemiş)	Far.+Far.+T. +Erm.
بلطه Balta	Ağacı kesme, yarma, yontma vb. işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç (GTS).	balta<baldu (KBS) (basit)	T.

بلطجي Baltaci	1. Balta yapan veya satan kimse. 2. Odun kırıcı. 3. Yangın söndürme kuruluşlarında balta kullanan er, baltalı... (GTS).	balta+cı (türemiş)	T.+T.
برداخي Bardahci <i>Bardakçı</i>	Bardak, çömlek vb. yapan veya satan kimse (GTS).	<bart+(a)k+ç1 (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
بارداقي Bardakci <i>Bardakçı</i>	Bardak, çömlek vb. yapan veya satan kimse (GTS).	<bart+(a)k+ç1 (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
باريش Barış	1. Barışmak işi. 2. Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum; sulh, hazar. 3. Öyle bir antlaşmadan sonra insanlık tarihindeki süreç (GTS).	bar-ış < ET bar-(1)ş (KBS) (türemiş)	T.+T.
بصمه جي Basmaci <i>Basmacı</i>	1. Basma yapan veya satan kimse. 2. Pamuklu, tülbent vb. üzerine kalıpla desen basan kimse. 3. Bohçacı (GTS).	bas-ma+cı (türemiş)	T.+T.+T.
باشا Başa <i>Paşa<Baş Ağa</i>	1. Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen ünvan. 2. Cumhuriyet Dönemi'nde general. 3. Uslu, ağırbaşlı (GTS).	baş+ağa (birleşik)	T.+T.
بازرجي Bazarcı <i>Pazarıcı</i>	Değişik günlerde kurulan pazarlarda mal satan kimse (GTS).	pazar+cı (türemiş)	Far.+T.

بلا نكوزيان Belangözyan/ Balangözyan/ Palangözyan	*Palan göz oğlu.	palan+göz+yan (birleşik)	T.+T.+Erm.
بتكجي Betekci Petekçi	Petek: 1. Arıların yu- murtalarını bırakmak ve bal depo etmek için yaptığı, düzgün altıgen ağızlı bal mumu yuva- cıklar topluluğu. 4. Mi- narelerde külah ile şe- refe arasındaki bölüm. 5. Balçıktan yapılan ve dikine duran sandık bi- çimindeki tahıl ambarı. 6. arı kovanı (GTS).	petek (Eren, 1999). +çi (türemiş)	Erm.+T.
بزرجي Bezirci	1. Keten tohumu. 2. Be- zir yağı (GTS).	bezir+ci (türemiş)	Ar.+T.
بجاقجيان Bıçakçıyan Bıçakçıyan	Bıçakcıoğlu.	bıç+ak+çı+yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.
بوباجيان Bobacıyan Boyacıyan Listede sözcüğün yanlış yazıldığı düşünülmektedir. Sözcük Boyacıyan olmalıdır.	Boyacı oğlu.	boya+cı+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
بوداقيان Budakyan	Budakoğlu	<būda-k+yan (<*būt+{+1- k}+yan (KBS) (türemiş)	T.+T.+Erm.
بو يزبك Bu yazbek *Yazı Begi	“Ebu” sözcüğünün “bu” biçiminde yazıldığı kul- lanımlarından biridir. *Yazıbegi>yazbek yazı: (II) a. hlk. Düz yer, ova, kır (GTS).	(e)bu+yaz+beg (birleşik)	Ar.+T.+T.

جانجي Canci Cancı	Ruhçu.	can+cı (türemiş)	Far.+T.
جاويش Caviş Çavuş	1. Orduda onbaşidan sonra gelen, görevi manga komutanlığı olan erbaş. 2. Kılavuz (Kişi Adları Sözlüğü, 2024).	çav+uş (KBS) (türemiş)	T.+T.
جزائري Cezairli	Cezayir'den olan (kişi).	Cezair+li (türemiş)	Ar.+T.
جالقيان Calıkyan Çalıkyan	çalık: 1. Çarpık. 2. Verv kesilmiş. 3. Doğal olmaktan uzaklaşmış, kendi renginden olmayan (GTS). çalıkyan: çalıkoğlu	<*çal+(ı)k (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
جارقيان Carıkyan Çarıkyan	Çarık işiyle uğraşan oğlu.	çar+(u)k+yan (KBS) (türemiş)	T.+T.+Erm.
شېكلو Şubuklu Çubuklu	1. Çubuğu olan. 2. Uzunlamasına çizgili (kumaş) (GTS).	çib+(ı)k+lu (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
دامرجي Damerçi Demirci	Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse (GTS).	demir+ci (türemiş)	T.+T.
دمغه جيان Damğaciyan Damgacıyan	Damgacı oğlu.	tam+ğā+cı (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.
داراقي Darakci Tarakçı	1. Tarak yapan veya satan kimse. 2. İsim Taraklama işi yapan kimse (GTS).	tara-k+çı (türemiş)	T.+T.+T.
داورجي Davarci Davarcı	Koyun ve keçi güden, onların besiciliğini yapan kişi.	davar+cı (türemiş)	T.+T.

دكرمنجي Degirmenci <i>Degirmenci</i>	Değirmen işleten kimse; kırmacı (GTS).	<*tek-ir+ men+ci (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
دكرمنجيان Degirmenciyan <i>Degirmenciyan</i>	Değirmenci oğlu.	<*tek-ir+men+ci (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.
دميرباغ Demirbağ	Güçlü bağ, sağlam bağ.	demir+bağ (birleşik)	T.+T.
دميرجي Demirci	Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kim- se (GTS).	demir+ci (türemiş)	T.+T.
دميرجيان Demirciyan	Demirci oğlu.	demir+ci+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
دولتلي Devletli	1. Mutluluk ve refah içinde olan (kimse). 2. isim, eskimiş tarih Os- manlı Devleti'nde paşa, vezir vb. devlet adam- larına verilen ünvan (GTS).	devlet+li (türemiş)	Ar.+T.
ديار بكرلي Diyarbakirli	Diyarbakır'dan olan.	diyar+bekir+li (birleşik)	Ar.+Ar.+T.
ابو يزبك Ebu Yazbek	Yazbek'in babası.	ebu+yaz+bek (birleşik)	Ar.+T.+T.
اكمكي Ekmekci <i>Ekmekçi</i>	1. Ekmek yapan veya satan kimse. 2. isim Ekmek satılan dükkân (GTS).	ek+mek+çi (türemiş)	T.+T.+T.
اكمكجيان Ekmekciyan <i>Ekmekçiyan</i>	Ekmek yapan ve/veya satanın oğlu.	ek+mek+çi+yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.
الاغا El Ağa	Ağa: 1. Kırılık kesimde geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. 2. Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen san. 3. Ağabey, büyük kar- deş...(KAS).	el+ ağa< Moğ. *ākā (KBS) (türemiş)	Ar.+T.

العراقي El Arakci <i>El Arakçı</i>	Rakıcı, içkici.	el+arak+çı (türemiş)	Ar.+Ar.+T.
البابا El Baba	Baba: 1. Çocuğu olan erkek, peder. 2. Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek. 3. Kazılarda çıkarılan toprağın miktarını hesaplayabilmek için yer yer bırakılan toprak dikme... (GTS).	el+baba (türemiş)	Ar.+*T. Lübnan Arapçasında “p” olmadığından bu sözcüğün Batı dillerindeki “papa” sözünden gelmiş olabileceği düşüncesi de vardır.
البقيلي El Bakili	Bakü’den olan.	el+baki+li (türemiş)	Ar.+*T+T.
البطة جي El Baltaci	Baltacı: 1. Balta yapan veya satan kimse. 2. Odun kırıcı. 3. Yangın söndürme kuruluşlarında balta kullanan er, baltalı... (GTS).	el+balta+cı türemiş	Ar.+T.+T.
الباشا El Başa	Paşa: 1. Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen ünvan. 2. Cumhuriyet döneminde general. 3. Uslu, ağırbaşlı (GTS).	el+baş+ağa (birleşik)	Ar.+T.+T.
البيك El Big <i>El Beg> El Bey</i>	Bey: a. Efendi, bey // ağa beg: eşraf takımı (TTAS). Bey: b. Saygı ifade eden bir hitap (TTAS).	el+beg (türemiş)	Ar.+T.
الجويش El Caviş <i>Çavuş</i>	Çavuş: 1. Orduda onbaşından sonra gelen, görevi manga komutanlığı olan erbaş. 2. Kılavuz (KAS).	el +çav+uş KBS (türemiş)	Ar.+T.+T.

الدامرجي El Damirci <i>El Demirci</i>	Demirci: Demir satan, demir eşya yapan veya onaran kimse (GTS).	el+ demir+ci (türemiş)	Ar.+T.+T.
الدوماني El Dumani	Dumanla ilgili.	el+duman+î (türemiş)	Ar.+T.+Ar.
الفرنجي El Furunci <i>El Fırinci</i>	Fırıncı: Fırın işleten kimse (GTS).	el+fırın+cı (türemiş)	Ar.+Rum.+T.
الخفاجي El Hafaci	Sırcı, sır tutan.	el+hafa+ci (türemiş)	Ar.+*Ar.+T.
الخانجي El Hanci	Hancı: Han işleten kimse (GTS).	el+han+cı (türemiş)	Ar.+Far.+T.
الخرطلي El Harbutli <i>El Harputlu</i>	Harputlu.	el+Harput+lu (türemiş)	Ar.+ *T.+T.
الأزمري El İzmirli	İzmirli olan.	el+İzmir+li (türemiş)	Ar.+*T.+T.
القهوجي El Kahveci	Kahveci: 1. Kahve üreten veya satan kimse. 2. Kahve işleten veya kahve pişirip satan kimse (GTS).	el+kahve+ci türemiş	Ar.+Ar.+T.
القلعجي El Kalaci	Kale görevlisi olan.	el+kala+cı (türemiş)	Ar.+Ar.+T.
القبرصلي El Kıbrıslı <i>El Kıbrıslı</i>	Kıbrıs'tan olan.	el+Kıbrıs+lı (türemiş)	Ar.+Rum.+T.
القمبرجي El Kamberci	Kamber (<Kanber) sözcüğünün “sadık ve köle” anlamları vardır. Ayrıca bir kuş türünün adı da kamberdir. Sözcüğün kuşçu anlamında olduğu düşünülmektedir.	el+kamber+ci (türemiş)	Ar.+Ar.+T.

الكجك El Küçük <i>El Küçük</i>	Küçük: 1. Makam, rütbe, derece bakımından daha aşağı olan kimse. 2. Küçük abdest. 3. Boyutları benzerlerininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı... (GTS).	el+*kiçi+g (KBS) (türemiş)	Ar.+T.+T.
الكردي El Kürdî	Kürtlerden olan.	el+Kürt+î (türemiş)	Ar.+T.+Ar.
المرعشلي El Maraşli <i>El Maraşlı</i>	Maraşlı olan.	el+Maraş+lı (türemiş)	Ar.+*T.+T.
الرهونجي *El Rahvanci <i>El Rahvancı</i>	Rahvan: 1. Koşarken bir yandaki iki bacağını aynı anda atan binek hayvanlarının biniciyi sarsmayan en yavaş koşma biçimi. 2. Bu biçimde koşan (binek hayvanı). 3. Binek hayvanı bu biçimde koşarak (GTS).	el+rahvan+cı (türemiş)	Ar.+Far.+T.
الشاويش El Şaviş <i>Şaviş<Çavuş</i>	Çavuş: 1. Orduda onbaşıdan sonra gelen, görevi manga komutanlığı olan erbaş. 2. Kılavuz (KAS).	el+çav+uş (KBS) (türemiş)	Ar.+T.+T.
الشلبى El Şelebî <i>El Çelebi</i>	Çelebi: 1. isim Bektaşî ve Mevlevî pirlerinin en büyüklerine verilen ünvan. 2. Hristiyan tüccar. 3. Görgülü, terbiyeli, olgun (kimse) (GTS).	el+<*çala+apa+î (KBS) (birleşik)	Ar.+T.+T.+Ar.
الترك El Türk	Türk: 1. Güç, kuvvet. 2. Güzel, civan. 3. Türk soyundan gelen halk. 4. Adam, insan (KAS).	el+Türk (türemiş)	Ar.+T.

التركي El Türkî	Türk veya Türk yanlısı olan.	el <*tö(~ü)-r+ü-k (KBS) (türemiş)	Ar.+T.
التركماني El Türkmanî	Türkmen'e ait olan, Türkmen gibi olan.	el+ Türk (<*tö(~ü)-r+ük) (KBS) man+î (türemiş)	Ar.+T.+T. +Ar.
اميلي قهوجي Emili Kahveci	Emili: Özel ad. Kahveci: 1. Kahve üreten veya satan kimse. 2. Kahve işleten veya kahve pıdırıp satan kimse (GTS).	Emili +kahve+ci (birleşik)	İng.+Ar+T.
ارباشي Erbaşı <i>Erbaşı</i>	"İhtiyaçları devletçe karşılanan onbaşı ve çavuş rütbesindeki asker." anlamındaki erbaş sözcüğü "onbaşı", "yüzbaşı", "binbaşı"	er+baş+i (birleşik)	T.+T.+T.
فرح مدبك Farhmed Beg	Farhmed bey.	Farhmed+beg (birleşik)	Ar.+T.
فرح اوغلو Farh Oğlu/ Farih Oğlu	Farh oğlu/Farih oğlu.	Farih+ oğ(u)l+u (birleşik)	Ar.+T.+T.
فشنكجيان Fişenkciyan	Fişek yapan veya satan kimsenin oğlu.	fişenk+çi+yan (türemiş)	*T.+T.+Erm.
كوكرجنيان Gögercinyan <i>Güvercinyan</i>	Güvercin oğlu.	kök+ (g)er+cin +yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.
كوموجيان Gömüciyan <i>Gömüciyan</i>	Gömücü: Gömü arayan kimse (GTS). Gömücü oğlu.	göm+ü+cü+yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.

كوزل Gözel Güzel	Hoşa giden, hayranlık uyandıran, beğenilen (KAS).	göz+el (türemiş)	T.+T.
كوزوميان Gözümyan	Gözüm oğlu. Sevilen kişi anlamında.	göz+üm+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
حلواجي Halavaci Helvaci	Helvacılıkla uğraşan.	helva+ci (türemiş)	Ar.+T.
حماقجي Hamakci Hamakçı	Hamak işiyle uğraşan kişi.	hamak+çı (türemiş)	Fr.+T.
خانجي Hanci Hancı	Han işleten kimse (GTS).	han+cı (türemiş)	Far.+T.
هونكارلي Hünkarli Hünkarlı	Hünkar'dan olan.	hünkar+lı (türemiş)	Far.+T.
حسين آغا Hüseyin Ağa	Hüseyin Ağa.	Hüseyin+ağa (birleşik)	Ar.+T.
ابريق İbrık<Ebirik İbrık	Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap (GTS).	evir-ik (türemiş)	T.+T. Arapçadan geri ödünçlenmiş bir sözcüktür.
ابراقجي İbrakci İbrıkçı	1. İbrikle su taşıyan kimse. 2. İbrikle su döken kimse. 3. İbrık yapan veya satan kimse (GTS).	evir-ik+çı (türemiş)	T.+T.+T.
اسكملجي İskemleci	Arkalıksız sandalye yapan veya satan kişi.	iskemle+ci (türemiş)	Rum.+T.
استنبولي İstanbulî	İstanbul'dan olan.	İstanbul+î türemiş	T.+Ar.

قبانجي Kabanci <i>Kabancı</i>	Kaban yapan, alan, satan kişi.	kaba(n)+cı (türemiş)	*Ar+T. Sözcük Arapçadan diğer dillere geçmiştir.
قבלان Kablan <i>Kaplan</i>	Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yaşayan çevik ve yırtıcı hayvan (Felis tigris) (GTS).	<*kap+lan (KBS) (türemiş)	T.+T.
قهوجي Kahveci	1. Çekirdek veya çekilmiş kahve satan kimse. 2. isim Kahvehane işleten veya kahve pişirip satan kimse (GTS).	kahve+ci (türemiş)	Ar.+T.
كعكه جيان Kakeciyan	Kakeci oğlu. Kake: Bir tür ekmek.	kake+ci+yan (türemiş)	Ar.+T.+Erm.
قلعجي Kalaci <i>Kaleci</i>	Kale görevlisi.	kala+ci (türemiş)	Ar.+T.
قنطار جيان Kantarciyan <i>Katırcıyan</i>	Kantarcı oğlu.	kantar+cı+yan (türemiş)	Ar.+T.+Erm.
قصابجي Kasabci <i>Kasapçı</i>	Kasapçılık yapan kişi.	kasap+çı (türemiş)	Ar.+T.
قصابلي Kasabli <i>Kasaplı</i>	Kasabı olan.	kasap+lı (türemiş)	Ar.+T.
قاطر جي Katırci <i>Katırcı</i>	Katırlarını kira ile işleten veya katırlarla eşya taşıyan kimse (GTS).	kat-ır+cı (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
كاتور جيان Katurciyan <i>Katırcıyan</i>	Katırcı oğlu.	kat-ır+cı (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.

قتمرجي Katmerci	1. Katmer yapıp satan kimse. 2. Katmer yapıp satılan dükkân veya fırın (GTS).	kat+mar+ci (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
قايماز Kaymaz	Kaymayan.	kay-maz (türemiş)	T.+T.
قزما Kazma	Kazma aleti yahut işi.	kaz-ma (türemiş)	T.+T.
کندرجي Kendirci	Kendir yetiştiren kimse (GTS).	kendir+ci (türemiş)	T.+T.
کرباج Kırbac <i>Kırbaç</i>	Tek parça deri veya uzun esnek bir değneğin ucuna sırim bağlanarak yapılmış vurma aracı (GTS).	kur+baç (KBS) (türemiş)	T.+T.
قرقلار Kırklar	Kırklar.	kırk+lar (türemiş) Ek burada yapım eki işlevindedir.	T.+T.
قرنفلي Karanfilli	Karanfili olan.	karanfil+li (türemiş)	Ar.+T.
قبرصلي Kıbrıslı <i>Kıbrıslı</i>	Kıbrıs halkından olan kimse (GTS).	Kıbrıs+lı (türemiş)	Ar.+T.
قوجه يان Kocayan	Büyük oğlu, yaşlı oğlu.	koç+a+yan (türemiş)	T.+ T.+Erm
قرقماز Korkmaz	Korkusuz (kişi).	kork+maz (türemiş)	T.+T.
کورکجيان Körükciyan <i>Körükçüyan</i>	Körükçü oğlu.	körük+çü (türemiş)	T.+T.
قکجي *Kubci <i>Küpçü</i>	Küpçü.	küp+çü (türemiş)	Ar.+T.

قندقي Kundakci <i>Kundakçı</i>	1. Yangın çıkarmak için kundak koyan kimse. 2. Tüfek kundakları yapan kimse. 3. Sağlam ve işler durumdaki bir şeyi bozmayı amaçlayan kimse (GTS).	kong-da-k+çı (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.+T.
قوتلي Kuvvetli	1. Gücü çok olan, zorlu, şiddetli. 2. Sağlam, dayanıklı olan. 3. Görevini iyi yapan (GTS).	kuvvet+li (türemiş)	Ar.+T.
قيومجي Kuyumci	Değerli metal ve taşlardan bilezik, küpe vb. süs eşyası yapan veya satan kimse; mücevherci, cevahirici (GTS).	*kuy-(u)m+cu (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.
قيومجيان Kuyumciyan <i>Kuyumcuyan</i>	Kuyumcu oğlu.	*kuy-(u)m+cu (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+T. +Erm.
كجوكيان Kücükyan <i>Küçükyan</i>	Küçük oğlu.	<*kiçi+g (KBS) +yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
لبلجيان *Lebleciyan Sözcüğün <i>Leblebiciyan</i> olduğu düşünülmektedir.	Leblebici oğlu.	leblebi+ci+yan (türemiş)	Ar.+T.+Erm.
مرعشلي Maraşlı <i>Maraşlı</i>	Maraş'tan olan.	Maraş+lı (türemiş)	*T+T.
مرعشليان Maraşlıyan	Maraşlı oğlu.	Maraş+lı+yan (türemiş)	*T+T.+Erm.

ماردئلي Mardinli	Mardin'den olan.	Mardin+li (türemiş)	*T+T.
مطرجي *Mataraci <i>Mataracı</i>	Mataracı.	mataracı (türemiş)	Ar.+T.
مازيجي Mazici<*Mazu	Mazı yapan ve/veya satan kişi	mazı+cı (türemiş)	Far.+T.
مكروبعيان Migrübcian	Migrüpçü oğlu.	Migrüb+ci+yan (türemiş)	Erm.+T. +Erm.
مليجي Millici	Milli taraftarı olan.	milli+ci (türemiş)	Ar.+T.
مراكبيجي Merakibci	Tekneci.	merakib+ci (türemiş)	Ar.+T.
مورللي *Mavralli <i>Mavrallı</i>	Mavrallı.	Mavral+li (türemiş)	*Ar+T.
نوال قهوجي Neval Kahveci	Neval kahveci	Neval+kahve+ci (birleşik)	Ar.+Ar.+T.
اوغلانيان Oğlanyan	Oğlan oğlu.	oğ(u)l+an+yan (türemiş)	T.+T.+Erm.
اوغلو Oğlu	Oğlu.	oğ(u)l+u (türemiş)	T.+T.+
عمر آغا Ömer Ağa	Ömer Ağa.	Ömer+ağa (birleşik)	Ar.+T.
صابونجي Sabunci <i>Sabuncu</i>	Sabun yapan veya satan kimse (GTS).	sabun+cu (türemiş)	Ar.+T.
سلانكلي Selanikli	Selanik'ten olan.	Selanik+li (türemiş)	*T+T.
سلوكجي Sülükci <i>Sülükçü</i>	1. Sülük satan kimse. 2. Sülükle kan almayı meslek edinen kimse (GTS).	sük+ük+çü (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.

شامي اوغلو Şamiroğlu	Şamir'in oğlu.	Şamir+oğ(u)l+u (birleşik)	*Ar.+T.+T.
شربجي Şorbaci Çorbaci	1. Çorba pişirip satan kimse. 2. Tayfaların gemi sahibine verdikleri ad. 3. Taşrada halkın Hristiyan ileri gelenlerine verdiği ünvan. 4. Yeniçerilerde bir birlik komutanı (GTS).	çorba+cı (türemiş)	Far.+T.
شاويش Şaviş Çavuş	Çavuş: 1. Orduda onbaşından sonra gelen, görevi manga komutanlığı olan erbaş. 2. Kılavuz (KAS).	çav+uş (KBS) (türemiş)	T.+T.
شاذ بك Şazbek Şaz Bey	şaz: Genel kurallara uymayan, kural dışı, müstesna. (KL). Aykırı bey.	şaz+bey (birleşik)	Ar.+T.
شكرچيان Şekerciyan	Şekerci oğlu.	şeker+ci+yan (türemiş)	Ar.+T.+Erm.
شلي Şelebî Çelebi	1. isim Bektaşî ve Mevlevî pîrlerinin en büyüklerine verilen ünvan. 2. Hristiyan tüccar. 3. Görgülü, terbiyeli, olgun (kimse) (GTS).	<*çala+apa+î (KBS) (birleşik)	Ar.+T.+T. +Ar.
شبقجي Şubukci Çubukçu	Çubuk işiyle uğraşan kişi.	<çíp+(ı)k+çı (KBS) (türemiş)	T.+T.+T. Sözcüğün kökeniyle ilgili farklı görüşler vardır.
طبنجي Tabanci *Tapancı	Tapan: Tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen, ağaçtan geniş araç; sürgü. (GTS). Tapanlayan, tapan yapan.	tapan+cı (türemiş)	*T.+T.

طنبرجي Tanburci <i>Tamburcu</i>	Tambur yapan, tambur satan, tambur çalan.	tambur+cu (türemiş)	Ar.+T.
طاشجيان Taşciyan <i>Taşçıyan</i>	Taşçı: Taş yontan, satan veya taş ocağından taş çıkaran kimse (GTS).	taşçı+yan (türemiş)	T.+ Erm.
طوقتي Tokatli <i>Tokatlı</i>	Tokat'tan olan.	tokı-/toka- +ut+lı (türemiş)	T.+T.+T.
تفنكجي Tüfenkci <i>Tüfekçi</i>	Tüfenkçi: 1. Tüfek yapan, onaran veya satan kimse. 2. Padişah ve sarayı korumakla görevli olan. 3. tarih Savaş gereçleri, silah yapımı ve onarımı ile uğraşan asker sınıfından olan kimse (GTS).	tüfenk+çi (türemiş)	*T.+T.
طوغلاجيان Tuğlaciyan <i>Tuğlacıyan</i>	Tuğlacı oğlu.	tuğla+cı+yan (türemiş)	*Rum.+T. +Erm.
تركي Türkî	Türk, Türk'ten ya da Türk yanlısı olan.	<*tö(~ü)-r+ük+î (türemiş)	T.+T.
تركيه Türkiye	Türkiye: Türkiye Cumhuriyeti'nin yer aldığı ülke (KAS).	<*tö(~ü)-r+ük +iye (türemiş)	T.+*Fr.
ترکمان Türkman <i>Türkmen</i>	1. Oğuz soyundan gelen Türk topluluğu. 2. Türkmenistan ile Irak ve Suriye'de yaşayan Türk halkı ve bu halkın soyundan olan kimse. 3. Yörük (GTS).	Türk+men (türemiş)	T.+T.
ترکمانی Türkmanî	Türkmen'den olan, Türkmen'le ilgili.	Türk+men+î (türemiş)	T.+T.+Ar

توتونجي Tütünci <i>Tütüncü</i>	Tütün yetiştiren veya satan kimse (GTS).	tû-t-(ü)n+cü (KBS) (türemiş)	T.+T.+T.+T.
اورفلي Urfali <i>Urfalı</i>	Urfa'dan olan.	Urfa+lı (türemiş)	*Sür.+T.
يزبك Yazbek <i>Yaz(ı) Bey</i>	*Yazıbegi>yazbek yazı: (II) a. hlk. Düz yer, ova, kır (GTS).	yaz+beg (birleşik)	T.+T.
يازجي Yazici <i>Yazıcı</i>	1. Yazar. 2. İş yazı yaz- ma olan kimse. 3. Bilgi- sayarda hazırlanan met- nin yazılı sayfa hâlinde dökümünü veren araç. 4. Orduda yazı işleri ile uğraşan er veya erbaş... (GTS).	yaz-ı+cı (türemiş)	T.+T.
يوزغادليان Yozgadliyan <i>Yozgathyan</i>	Yozgatlı oğlu.	yoz+gat+lı+yan (birleşik)	*T.+*T.+T.+ Erm.

Sonuç

Lübnan'daki farklı etnik ve inançtan insanların hemen her grubunda Türkçe unsur içeren soyadları kullanılmaktadır. Bu grupların, Türkçe öğeleri sahiplendikleri ve kimliklerinin bir parçası olarak soyadlarında taşıdıklarını belirtmek mümkündür.

Bu çalışmada Lübnan'daki yirmi altı seçim bölgesinden birini oluşturan Şuf yerleşim birimindeki 138.900 kişiye ait soyadı incelenmiştir. Bu soyadlarından oluşumunda en az bir Türkçe birim veya biçim birimi bulunan soyadları tespit edilerek bu soyadları biçim, anlam, yapı ve köken bakımından incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde de ifade edildiği gibi Şuf kozmopolit bir yapıya sahiptir ve Lübnan'daki pek çok kesime ait soyadı örneklerini çalışmada görmek mümkündür.

Bir sözcüğün ölçünlü dilden farklı yazılması “dil sapması” olarak tanımlanmaktadır. Lübnan Arapçasında Türkçe öge içeren soyadlarındaki Türkçe biçim birimlerin ölçünlü Türkçeden sapmalar yaşadığı çokça gö-

rülmektedir. Bunun nedenleri arasında; Arap alfabesinde Türkçedeki bazı harflerin yer almaması, Arapçada eklerin tek biçimli kullanılması, soyadlarının konuşma dilinden alınmış olması ve bu soyadlarını alanların Türkçenin ses özelliklerini iyi bilmemeleri sayılabilir.

İncelenen soyadlarında biçim yönünden Arapçada bulunmayan bazı sesler nedeniyle sistematik olarak p>b (Paşa>Başa), ç>ş (Çubukçu>Şubukci) değişikliği görülmektedir. Yine Arapçada ünlü uyumu olmaması nedeniyle ekler genellikle tek biçimli kullanılmaktadır. Soyadlarında yoğun biçimde kullanılan +CI eki, +ci (Tütünci) biçiminde ve +II eki de +li (El Harbutli) biçiminde görülmektedir. Aynı soyadının farklı yazımlarıyla farklı soyadı olarak kullanıldığı da görülmektedir. “Katırcı” soyadı hem “kaf” ile hem de “kef” ile yazılmıştır. “Çavuş” soyadının “Şavuş” ve “Şaviş” biçimleri görülmektedir.

Bazı ortak sözcüklerin hangi dilden diğerine geçtiğini takip etmek zordur. “El Arnavud (الارناؤوط)” sözcüğü hem Türkiye Türkçesinde hem de Lübnan Arapçasında bir harf dışında aynı şekildedir. Sözcük, Türkçeden Arapçaya veya başka dil veya dillerden Türkiye Türkçesine hem de Lübnan Arapçasına geçmiş olabilir. Arnavut kökenli Şemseddin Sami’nin *Kâmûs-ı Türki*’sinde sözcüğün Rumcadan Türkçeye geçtiği belirtilmiştir (Şemseddin Sami, 2004, s. 30). Bu bilgiden hareketle sözcüğün Arapçadan Türkçeye geçmediği bellidir fakat bir belgeye dayanmadan sözcüğün Türkçeden Arapçaya geçtiğini söylemek de mümkün değildir. »Antaki (انطاكي)” sözcüğünün “Antak” kısmı “Antakya” sözcüğünde geçmekte, mensubiyet i’si de Türkçede kullanılmaktadır. Bununla birlikte kök de ek de Türkçe kökenli değildir.» Usta (اوسطه)” sözcüğünün kökeni konusunda da farklı görüşler var. Farsça kökenli olduğu yanında Türkçeden Farsçaya geçtiği, Farsçadan da geri ödünçlendiği görüşü vardır. Bu tür ortak sözcükler/soyadları ve Arapça kökenli olduğu hâlde Türkçeye geçmiş, Türkçeleşmiş sözcükler ve kökeni üzerinde tartışmaların devam ettiği soyadları da çalışmaya dâhil edilmemiştir. Uzun araştırmalar yapmadan bazı sözcükleri çözmek zordur. «باجانيان” sözcüğü; “Bacanyan”, “Baçanyan” ve “Paçanyan” biçiminde olabilir. Soyadı olarak bunlardan hangisinin kullanıldığı bilinmediğinden yanlış bir çözümleme yapmamak adına bu tarz sözcükler çalışmaya alınmamıştır.

Soyadları telaffuz edilirken “+ci” eki “+ji” olarak يازجي Yazıcı > Yaziji biçiminde telaffuz edilmektedir. Bazı “u” sesleri “o” şeklinde اورفلي Orfali > Orfali olarak telaffuz edilmektedir. El harfî tarifi “al” olarak الترك El Türk > Al Türk telaffuz edilebilmektedir. Bazı v harflerinin çift dudak v’si القهوجي El Kahveci > Al Kahwaji olarak telaffuz edilmektedir. Bahsi geçen ses olaylarının bir kısmı Lübnan’da yaşayan ve Türkçe konuşanlarda

da görülmektedir. Mesela titreşimli, sürekli, çift dudak v'si; walla (valla-hi), göw (gök), yâwuz (yavuz) gibi sözcüklerde görülmektedir (Aydemir, 2015, s. 67-68).

Türkiye'deki soyadlarıyla karşılaştırıldığında şu iki hususun ifade edilmesi gerekmektedir. Birincisi bu soyadlarından bazıları Türkiye'deki sistemli soyadı uygulamasından çok önce alınmıştır. Yedi yüzyıldır aynı soyadını kullanan ailelerden bahsedilmektedir. Bu durum doğal olarak bazı soyadlarının çok geniş bir nüfus tarafından kullanılması sonucunu doğurmaktadır. İkinci farklılık da daha çok aile adları ve yapılan mesleklerin soyadı olarak kullanıldığı söylenebilir.

Toplamda 138.900 soyadı incelenmiştir. Bu soyadları içerisinde tekrar sayısına bakılmaksızın en az bir biçim birimi Türkçe olan 162 soyadı tespit edilmiştir. Bu soyadları toplamda 417 birim ve biçim birimden oluşmaktadır. Bu birim ve biçim birimlerinden 286'sı (%68,58) Türkçe, 75'i (%17,98) Arapça, 36'sı (%8,63) Ermenice, 11'i (%2,66) Farsça, 5'i (%1,19) Rumca, 2'si (%0,47) Fransızca, 1'i (%0,23) İngilizce ve 1'i (%0,23) de Süryaniceden oluşmaktadır. Birden fazla dilden biçim birimi taşıyan sözcüklere bu yönüyle karma sözcük de denilebilir.

Soyadlarının 2'si basit, 139'u türemiş ve 21'i birleşik yapıdadır. İncelenen soyadlarında +ci eki 54, el takısı 28, +ciyan eki 23, +li eki 18 ve +yan ekinin 13 kez kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu verilerden hareketle denilebilir ki Şuf'taki Türkçe öge içeren soyadlarının yarıdan bir fazlası +ci veya +ciyan yapısı içeren meslek adıdır. Ayrıca +yan ve +ciyan ekinin genellikle Ermeni kökenli kişiler tarafından kullanıldığı bilgisinden hareketle, Şuf'ta Ermenilerin de belli oranda yaşadığı anlaşılmaktadır.

Türkçedeki sözcük ve eklerin Lübnan Arapçasında soyadı olarak kullanılmasını Johanson'un Türk dilinden yola çıkarak oluşturduğu kod kopyalaması modeli ile de açıklamak mümkündür. Johanson dillerin karşılıklı etkileşiminden yola çıkarak diller arasındaki ilişkinin yoğunluğu ve etkisine bağlı olarak bir dilden diğerine genel, seçilmiş ve karışık kopyalamalar yapıldığını belirtmiştir (Güzel, 2017). Şuf bölgesinde kullanılan Türkçe öge içeren soyadlarına bakıldığında hem bütün hâlinde bir sözcüğün hem seçilerek ekin hem de sözcük ve ekin soyadı olarak kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bahsi geçen kopyalamanın üç şekli de soyadlarında görülmektedir.

Türkçe konuşulmayan ülkelerdeki Türkçe soyadları, o ülkelerdeki Türkçe varlığıdır. Soyadları sadece soyadı olarak kalmamaktadır. Bu sözcükler farklı alanlarda da kullanılmaktadır. Bunlardan biri de tabela adlarıdır. Yine Türkiye dışındaki ülkelerde kullanılan Türkçe soyadları, o toplumlar tarafından bir şekilde bilindiği için yabancılara Türkçe öğreti-

minde ortak sözcüklerden yararlanma yöntemi çerçevesinde yararlanılacak sözcükler olarak değerlendirilebilir. Bunların yanında ortak soyadları, iki ülkeyi yakınlaştıran ortak değerler arasında sayılabilir.

Lübnan'daki yedi ayrı gruba ait 1.413 Türkçe soyadı ve Lübnan'a Girit'te yaşanan sorunlar nedeniyle yerleştirilen Girit muhacirlerine has 59 soyadı daha önce yapılan çalışmalarda incelenmiştir. Bu çalışmada da seçim bölgeleri esas alınarak Şuf yerleşim biriminde kullanılan ve en az bir Türkçe biçim birimi içeren 162 soyadı ele alınmıştır. Çalışmaların adım adım ilerleyerek Lübnan'da kullanılan tüm soyadlarının Türkçe açısından incelenmesine evrilmesi umulmaktadır.

Bir toplumda kullanılan soyadları o toplumun zihinsel ve ruhsal durumunu, aynı zamanda o soyadına karşı tutumunu da ifade etmektedir. Bu noktadan bakıldığında Şuf örneği göstermektedir ki Lübnan'da Türkçe veya Türkçe unsur taşıyan soyadları kişilerin kimliklerinin bir parçası olarak kullanılmaya devam edilmektedir. Diğer bir deyişle Türkçe birim veya biçim birimi içeren soyadları, Türkçenin Lübnan Arapçasındaki söz varlığının bir bölümü olarak mevcudiyetini sürdürmektedir.

Kısaltmalar

GTS: Güncel Türkçe Sözlük

KAS: Kişi Adları Sözlüğü

KBS: Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü

KL: Kubbealtı Lugatı

Sür.: Süryanice

TDES: Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü

TTAS: Türkiye Türkçesi Ağızları Sözlüğü

Etik Komite Onayı: Araştırmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Mali Destek: Araştırma için herhangi bir mali destek alınmadı.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Ethical Committee Approval: Ethical committee approval is not required for this research.

Funding: This research received no external funding.

Conflicts of Interest: The author declares no conflicts of interest in this study.

Kaynakça

- Aksan, D. (2020). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim) (C 3.)*. Türk Dil Kurumu.
- Aydemir, Ö. K. (2015). *Lübnan Türk ağızları*. Nokta Yayınevi.
- Baskakov, N. A. (1997). *Türk kökenli Rus soyadları*. (Ç. S. Kâzımoğlu, D.) Türk Dil Kurumu.
- Boyraz, Ş. (1998). Lakaplar konusunda bazı dikkatler ve bir yöre örneği. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 7, 107-138.
- Bozyiğit, A. E. (1995). *Türk adbilimi bibliyografyası-Deneme*. Kazan Ofset.
- Bračković, D. (2020). *Türkçe kökenli Bosna Hersek soyadları (Tez No. 636406)*[Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Calfat, N. N. (2018). The frailties of Lebanese democracy. *Contexto Internacional*, 40(2), 269-293.
- Eren, H. (1999). *Türk dilinin etimolojik sözlüğü (2 bs.)*. Türk Dil Kurumu.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü (C 1)*. Türk Dil Kurumu.
- Gümüşsoy, E. (2008). 1860-1861 Cebel-i Lübnan İsyanı ve Osmanlı Devleti. *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, 12, 67-83.
- Güzel, H. (2017). Dolgancadaki Moğolca biçimbirimler. *Türkbilig*, 34, 77-88.
- İmer, K., Kocaman, A., ve Özsoy, A. (2011). *Dilbilim sözlüğü*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Kalaycı, Ü. (2017). Onomastik açıdan Beyrut'ta Türkçe tabelalar. 3. *Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, 63-80. Asos Yayınevi.
- Kalaycı, Ü. (2019). *Lübnan'da türkçe soyadları (Tez No. 562330)* [Doktora Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Kalaycı, Ü. (2022). Yabancılarla Türkçe öğretiminde ortak sözcüklerden yararlanma: Lübnan Arapçasında Türkçe. *ZfWT*, 14(3), 75-90.
- Kanadıkırık, A. (2019). The bibliography essay of Turkish personal names. *Journal of Strategic Research in Social Science*, 5(1), 57-90.
- Keleş, D. (1996). *Türk adbilimi bibliyografyası*. (Tez No. 52901) [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye türkçesi grameri şekil bilgisi*. Türk Dil Kurumu.
- Lübnan Enformasyon Bakanlığı. (2016). *Şuf seçim bölgesi seçmen kayıtları*.
- Orha, Z. (2017). *Beyrut vilayetinde Osmanlı idaresi (1887-1909) (Tez No. 482227)*. [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi.

- Sakaoğlu, S. (2001). *Türk ad bilimi 1-giriş*. Türk Dil Kurumu.
- Sami, Ş. (2004). *Kâmûs-ı Türki* (13 bs.). Çağrı Yayınları.
- Şahin, İ. (2021). *Adbilim*. Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu. (2024, 01, 20). *Kişi adları sözlüğü*. www.tdk.gov.tr: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (2022, 12, 16). *Güncel Türkçe sözlük*. sozluk.gov.tr: <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (2023). *Güncel Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- Tuğluk, M. E. (2022). Türkçe soyadları üzerine yapılan çalışmalara toplu bir bakış. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 30, 366-380.
- Vardar, B., Güz, N., Öztokat, E., Rifat, M., Senemoğlu, O. ve Sözer, E. (1980). *Dilbilim ve Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu.
- Yançev, M. M. (2007). Bulgarcada Türkçe kökenli soyadları. *Belleten*, 55(1), 165-172.

Extended Summary

During the reign of the Mamluks and Ottomans, Turks and Lebanese lived under the same administration for about seven hundred years. Lebanese Arabic and Turkish have naturally interacted over this long period. As a result of this interaction, phrases, words, suffixes and grammatical rules passed between Turkish and Arabic. There are morphemes transferred from Turkish to Lebanese Arabic that are included in dictionaries, as well as those that are not included in dictionaries and are used in daily language. Surnames, which are not included in dictionaries but which people take from their families as a part of their identity, are one of the areas where the effects of Turkish on Lebanese Arabic will be most intense. In this study, surnames containing at least one Turkish morpheme in the Shuf (Chouf) settlement, one of the twenty-six electoral districts of Lebanon, were examined in terms of onomastics.

In onomastics studies, historical method, comparative method, inductive method, description method and statistical method are used extensively. One or more of these methods can be used in studies. The descriptive method is used to reveal the general view of the names in a certain field. In this study, the descriptive method was used to reveal the general appearance of the names in terms of form, meaning, structure and origin.

The study is based on data from the 2016 voter list records of the Shuf region. Data obtained from the Lebanese Ministry of Information. There are 201.014 people on the regional voter list. 62.114 of them have Druze identity. Their surnames containing Turkish morphemes have been examined in a previous study. Therefore, the population of this study consists of the surnames of 138.900 people from the voters of the Shuf region, other than the Druzes. Among these surnames, those containing at least one Turkish morpheme; It was examined in terms of form, meaning, structure and origin.

Shuf has long been known as the center of the Druze, who define themselves as a sect within the Islamic faith. 62.114 Druze, 58.150 Sunni, 54.342 Maronite voters live in the region. In total, the population of these three groups of voters in the region is 174.606 people. The remaining 26.408 people belong to fifteen different religious and ethnic groups defined in the voter list. The fact that Muslims and Christians live together in this selected region is important to see the diversity of surnames used by these groups.

Surnames are examined in tabular form under four headings. In the first column, the spellings of the surnames in the voter list are listed in alphabetical order, and below these, their spellings in Turkey Turkish are included. In this column, attention is drawn to the differences between the standard Turkish of Turkey and the forms used in Lebanon. Then, in the second column, the meanings of the surnames are given using various dictionaries. While the meanings of the words are taken from the sources, a maximum of three meanings are included. The meanings of surnames that are not directly included in the dictionaries were written by us. In the third column, surnames are divided into morphemes using etymology dictionaries. In the fourth column, the origin information of the words is given based on their morphemes.

In the surnames examined, there is a systematic change in form to p>b (Paşa>Başa), ç>ş (Çubukçu>Şubukci) due to some letters that do not exist in Arabic. Again, due to the lack of vowel harmony in Arabic, suffixes are generally used uniformly. The +CI suffix, which is used extensively in surnames, is seen as +ci (Tütünci) and the +II suffix is seen as +li (El Harbutli). It is also seen that the same surname is used as a different surname with different spellings. The surname Katırcı is written with both kaf and kef, and the Şavuş and Şaviş forms of the surname Çavuş are seen.

In total, 138.900 surnames were examined. Among these surnames, 162 surnames with at least one Turkish morpheme were identified, regardless of the number of repetitions. These surnames consist of 417 units and morphemes in total. Of these units and morphemes, 286 are Turkish, 75 Arabic, 36 Armenian, 11 Persian, 5 Greek, 2 French, 1 English and 1 Syriac. Words that contain morphemes from more than one language can also be called mixed words. 2 of the surnames are simple, 139 are derived and 21 are compound.

Turkish surnames in non-Turkish speaking countries are the presence of Turkish in those countries. Surnames do not remain just surnames. These words are also used in different fields. One of these is signboard names. Again, since Turkish surnames used in countries other than Turkey are somehow known by those societies, they can be considered as words to be used within the framework of the method of using common words in teaching Turkish to foreigners. In addition, common surnames can be considered among the common values that bring the two countries closer.

